EL POU de la gallina
Revista manresana d'informació i opinió

Cultura | Toni Pascual | Actualitzat el 10/05/2021 a les 17:59

?Sopa de lletres

L'escriptor artesenc Toni Pascual, instal·lat a Hamburg des de fa més de vint anys, s'afegeix a la celebració de la Diada del Llibre amb aquest relat, il·lustrat pel dibuixant Jaume Gubianas.

Foto: Il·lustració: Jaume Gubianas.

La lletra mata, i l'esperit dóna vida
[2 Corintis, 3,6]

Seria la incerta glòria d'un dia d'abril. O no tan incerta, perquè per al Tomeu Llobregós, aquell Sant Jordi suposava la consagració definitiva. Acabava de veure la llum la seva tercera novel·la, *Llunes d'inquietud*, que havia merescut el prestigiós i ben dotat Premi Rèmora, i que la crítica començava a rebre amb gran entusiasme. Evidentment, el premi estava apanyat (el president del jurat era amic seu), però al Tomeu li constava que la qualitat de les obres del certamen no presentava gaire competència. Les altres dues, a raó d'una per any, van tenir un èxit notable de vendes. I ara, després de dos anys de pandèmia, per fi la gent podia tornar a omplir els carrers d'humanitat i brogit ciutadà, adelerats per comprar roses i llibres, i fer-los signar. L'editorial li havia agençat quatre torns de firmes, a les parades de les llibreries més destacades, a partir de mitja tarda.

En vista de l'èxit recent, Tomeu havia decidit que des d'ara es dedicaria plenament a la literatura. En tenia prou de deu anys de predicar matemàtiques a adolescents, i sobretot el tediós ensenyament telemàtic l'havia consumit. Per al curs vivent tenia demanada una excedència. Darrerament havia establert un munt de contactes en el món literari de la ciutat. La Raquel el passaria a buscar havent dinat i tots dos sortirien a fer la ronda, per acabar sopant en un bon restaurant i adobar-ho amb una vesprada íntima al pis. Amb aquest fi havia comprat una joguina eròtica, de les que estaven de moda aquella temporada, perquè ja s'esqueia de guarnir llur jove relació amb un al·licient de sofisticació: reposava, discreta i prometedora, sobre el llit. Sortia amb la Raquel des de feia un parell de mesos: s'havien conegut quan la van destinar d'interina al seu institut, el gener passat. El seu matrimoni, tocat des de feia temps, no havia resistit la prova de foc del confinament per la pandèmia, i ara feia cosa d'un any que havien decidit separar-se: les dues nenes es quedarien amb la Carme, al pis del Poble Nou. Les circumstàncies i el cost de la vida havien dut el Tomeu a llogar aquell pis diminut del carrer Villarroel.

S'havia llevat tard, covant la mandra del cap de setmana, i per esmorzar només s'havia pres un cafè amb llet, anticipant amb parsimònia l'ambient vivificant de la diada, que s'esqueia en dissabte i prometia recobrar l'animació perduda en les dues edicions anteriors. Faria un dinar lleuger: una sopa ràpida amb una pastilla de brou i pasta de lletres, i un llobarro que havia comprat el dia abans al mercat del Ninot, que quedava, molt escaient, al tombant de la cantonada: sempre teníeu el peix fresc a quatre passes. El faria amb unes verduretes i patates fregides congelades. Cuinant per un de sol, no calia esmerçar-s'hi gaire. Va treure el llobarro de la nevera, les verdures i les patates del compartiment congelador i la pasta de l'armariet, i va posar aigua a bullir en dues cassoles. Li va semblar que, si s'afanyava, hi hauria temps per a una dutxa ràpida i va saltar al bany, que quedava davant per davant de la cuina. Mentre s'ensabonava li semblava que sentia un cert rebombori, però va pensar que eren els veïns del costat, que com de costum es tiraven el plats pel cap. Atès que el brogit no cessava, es va apressar a eixugar-se i, en obrir la porta, que va cedir de sobte, com si l'empenyessin, el va sorprendre una massa amorfa i blanquinosa que s'escampava pel terra i envaïa el bany. De biaix es veien els fogons, i un doll de lletres que brotava a borbolls de la cassola, com una lava lletosa en erupció contínua, i vessava per tot el pis. El primer pensament va ser de tancar el foc, però es va fixar que el fogó estava apagat i el pom havia tornat a la posició de zero, i tanmateix el broll no s'estroncava. No recordava haver posat la pasta a l'aigua, com si aquest detall en pogués explicar la proliferació.

Es va llançar cap a la cuina, mogut per l'impuls d'intentar deturar aquell doll, però de sobte les lletres s'aplegaven i s'amuntegaven per barrar-li el pas, amb una rapidesa incomprensible, formant una muralla infranquejable, com un compacte matalàs de goma, que anticipava els seus

moviments més lleugers. En un gest desesperat, il·lús, es va dirigir al recambró traster del costat del bany on tenia el recollidor, però les lletres es van apilar davant la porta i li van barrar el pas. Va quedar astorat, incapaç de reaccionar, contemplant com la massa voluble envaïa el saló i s'enfilava al sofà i les cadires, s'escampava pel dormitori i per tots els racons i conqueria el pis sencer. Al cap de poc es va adonar que encara anava nu, i amb gran sorpresa va veure que les lletres s'obrien com les aigües del mar Roig i el deixaven tornar al bany per fer-se la toaleta; en acabat li van permetre d'anar a l'habitació, treure una muda neta de l'armari i vestir-se. Tota l'estona va restar ofuscat, tot demanant-se quan es despertaria d'aquell malson.

De sobte va adonar-se que les lletres havien anat formant una barrera al voltant dels aparells electrònics, privant-li l'accés. S'arrambaven contra la pantalla del televisor i en soterraven el comandament a distància; colgaven el telèfon fix i la tauleta sencera del rebedor, al final del petit passadís que duia a l'entrada; sepultaven l'ordinador i els seus accessoris, i també el mòbil, en un extrem de la taula de l'estudi, sota un sarcòfag de massa llefiscosa. Decididament, el volien aïllar del món exterior, ves a saber per quins set sous, i de seguida va comprendre que n'era el presoner i ben poc podia fer per alliberar-se'n. Les va mirar amb deteniment, ufanoses i resplendents, i en acariciar-les les va trobar humides i suaus, amorosament càlides com les parts íntimes de la Raquel, i misteriosament flonges: només s'endurien amb una lleugeresa i una tenacitat ferotges si anàveu contra la seva voluntat.

Només havien deixat un petit espai vital a l'estudi, convidant el Tomeu a instal·lar-se a la butaca ergonòmica, davant l'ampla vidriera que donava al pati interior de l'illa de cases, i que en feia l'única peça amb claror del pis. En asseure-s'hi, va advertir que havien respectat els tres llibres de sobre la taula, regals recents que tenia a mig llegir: *Cròniques de la veritat oculta*, de Pere Calders, *Herzog*, de Saul Bellow, i *En el país de Xauxa*, de Heinrich Mann, els dos últims traduïts recentment al català. Del darrer no li havia agradat el tema, un escriptor llagoter que s'infiltrava en el món dels poderosos en cerca de privilegis i influències, i l'havia deixat després de trenta pàgines. Va decidir armar-se de paciència i matar el temps llegint, esperant que algun factor extern decidís la situació. Ara per ara, el doll de la cuina s'havia estroncat i el matalàs de lletres s'apaivagava, agitat lleugerament per pulsacions intermitents. Es va oblidar del llobarro i les verdures: li havia passat la gana.

Al cap de mitja hora de lectura va sentir la vibració de la primera trucada del mòbil, esmorteïda sota el cobertor de lletres, i també les piulades d'alguns missatges. Neguitós i rosegat d'impotència per no poder contestar, va optar per no fer-ne cas i continuar llegint. Aviat va acabar les *Cròniques* (era un lector voraç, llegia de pressa), i a l'acte la situació actual se li va afigurar una mica més plausible, havent copsat que darrere la nostra realitat n'hi havia una altra de menys comprensible, inaccessible, però no menys real que la immediata de la vida diària. Va prosseguir amb Bellow, interromput per un munt de trucades i piulades constants al mòbil i al telèfon fix, que el feien patir pels compromisos desatesos. Devien ser de la Raquel, de la gent de l'editorial, de les llibreries. També van estar trucant al porter automàtic, amb insistència: era la Raquel, que el passava a buscar. D'una tirada va acabar la novel·la, i va poder entrellucar que la culpa de l'aïllament social de Moses Herzog no la tenien els altres, sinó el seu propi capteniment envers el món.

Així van anar passant les hores. Cap a les sis de la tarda, les lletres es van anar pansint, assecant-se i reduint el volum, perdent la flexibilitat que els conferia la humitat. En trobar que no oferien resistència com abans, va córrer cap a l'entrada (el llobarro començava a fer fortor), va sortir del pis i es va llançar escales avall (no es fiava de l'ascensor diminut i centenari). En arribar a l'alçada del tercer va sentir, com s'esqueia a vegades, la noia del pis dels massatges que feia petar el fuet i va pensar tristament en la Raquel, que per aquell malentès no dormiria amb ell aquella nit. Al carrer, va trescar un centenar de metres en direcció al centre, esperitat, fins que es va topar amb un jove paquistanès que li oferia les roses que no havia pogut vendre. Un euro cadascuna. No: en veure l'expressió del Tomeu, vuitanta cèntims. Setanta. El Tomeu, contorbat, li va allargar un bitllet de cinc euros, va prendre les tres roses que li quedaven i, sense esperar el canvi, va girar cua per tornar a casa rabent. Aquest cop va pujar amb l'ascensor i en obrir la porta

del pis va veure que les lletres s'havien esfumat sense deixar rastre, com si no hagués passat res. Aleshores va entrar i es va aclofar al sofà del saló, enterbolit, més trasbalsat que mai, sense saber-se avenir del que s'havia esdevingut.